

Jipange hivi ufugaji wa ng'ombe wa maziwa

Mwandishi Wetu, Mwananchi

Watu wengi hivi sasa wanaonekana kuvutika kujihusisha na shughuli za ufugaji ikiwamo ule wa ng'ombe wa maziwa.

Hata hivyo, kikubwa watu hawa wapo wanakurupuka kwa kuwa tu wana mitaji ya kifedha.

Matokeo yake wapo wanaopata msongo wa mawazo, pale mifugo inaposhindwa kuwapa tija waliyokusudia.

Ili ujasiriamali kwa njia ya ng'ombe uweze kufanikiwa na kumfaidisha mfugaji kiuchumi, mfugaji ni lazima ahakikishe kuwa miundombinu muhimu inakuwa tayari kabla ya kumleta ng'ombe.

Kwa mujibu wa mwongozo wa kitabu cha ufugaji wa ng'ombe wa maziwa Afrika ya Mashariki, ng'ombe wa maziwa ni lazima wapate mahitaji yafuatayo: malisho bora na maji safi ya kunywa, afya bora bila majeraha, mazingira safi kwa ni pamoja na banda lililojengwa vizuri.

Pia uangalizi mzuri na wa kirafiki, ambao humfanya ng'ombe kuwa mtulivu bila kuwa na msongo.

Bila mahitaji haya muhimu na mfugaji kutomtunza ng'ombe vizuri, asitegemee kuwa ng'ombe huyo atazalisha kiwango kizuri cha maziwa.

Uzalishaji wa kiwango cha maziwa na ubora wake unategemea kwa kiasi kikubwa na mambo hayo yaliyotajwa hapo juu.

Wataalamu wanasema kuwa asilimia 20 ya uzalishaji wa ng'ombe inatokana na aina ya ng'ombe na asilimia 80 ni matunzo kutoka kwa mfugaji. Mhudumie ng'ombe wako vizuri naye arudishe kwa kuzalisha maziwa vizuri.

Mipango

Wafugaji ni lazima wawe na mipango thabiti kwa ajili ya ufugaji wa ng'ombe. Hii hujumuisha idadi ya ng'ombe mfugaji anayotaka kufuga pamoja na kufahamu ni kiasi gani cha malisho kinachohitajika kwa kipindi chote cha mwaka.

Mfugaji pia anapaswa kufahamu kuwa ni kwa namna gani malisho yanafaa kutolewa kwa wanyama. Mfugaji ni lazima pia apange ni kwa namna gani atapata malisho kwa kipindi chote. Hii inamaanisha kuwa ni muda gani atapanda, kuvuna na kuhifadhi.

Mipango ni nguzo muhimu sana kwa kuwa inawezesha kusaidia kufahamu ni nini cha

Utunzaji bora wa ng'ombe ni pamoja na mkulima kuhakikisha ana joshu la uhakika kwa mifugo yake. Picha ya Maktaba

kufanya, namna ya kufikia malengo yaliyokusudiwa, na ni hatua gani imefikwa.

Mfugaji asiye na mipango thabiti ni sawa na mtu anayeanza safari bila kufahamu mwisho wa safari yake.

Mahitaji ya mio kamili

Shughuli ya ufugaji wako itakamilika siku ambayo utaweza kuelewa uhusiano kati ya ulishaji wa ng'ombe, uzalishaji wa maziwa na mapato. Endapo ng'ombe wa maziwa atalishwa kwa malisho hafifu, ni dhahiri kuwa uzalishaji wa maziwa pia utakuwa hafifu.

Malisho bora

Tafuta aina gani ya malisho inayofanya vizuri katika ukanda wako. Malisho endelevu hutegemeana kwa kiasi kikubwa na aina ya malisho na utunzaji wake shambani mwako.

Chukulia kuwa wewe ni mfugaji mdogo na

vizuri katika maeneo mengi nchini.

Kiwango cha kutosha cha malisho

Fahamu ni kiwango gani kinachotosha kwa kila ng'ombe wako. Hii itakusaidia kufahamu ni kiasi gani cha malisho upande na ni kiasi gani uhifadhi.

Kwa wastani, ng'ombe wa maziwa aliyekomaa mwenye uzito wa kilo 400, anayefugwa ndani ana uwezo wa kula kilo 12 za majani makavu kwa siku.

Kumbuka kuwa endapo mifugo yako haitapata malisho ya kutosha wataonekana kwa muonekana wao, na kisha kupa adhabu kwa kuzalisha maziwa kidogo sana. Kama kanuni inavyoeleza, hakikisha kuwa asilimia 15 hadi 18 ya malisho yote ni protini. Wafugaji wengi hukwepa kupanda majani ya malisho kwa kuogopa gharama ya mbolea na mbegu.

Weka malisho katika hali ya usafi

Hifadhi malisho katika sehemu nzuri, sehemu ambayo hayatapigwa na jua moja kwa moja, mvua au kuwepo uwezekano wa vitu vingine vinavyoweza kuyaharibu kama vile siafu na wadudu wengineo.

Majani ya malisho ni lazima yanaushwe vizuri kuepuka viini vya sumu vina- vyoweza kuwepo kwenye malisho. Mfugaji anaweza kuamua juu ya ubora wa malisho kutokana na muonekano wake, harufu na mguso.

Malisho mabichi yenye wingi wa majani ni moja ya malisho bora ukilinganisha na yale yenye ugumu. Epuka kulisha mifugo yako kwa kutumia malisho yenye ukungu kwa kuwa yanaweza kuwa na sumu.

Kuweka kumbukumbu ni muhimu

Uwekaji wa kumbukumbu ni muhimu lakini huwa hauzingatiwi na wafugaji wengi. Baadhi ya wafugaji huona kama uwekaji wa kumbukumbu ni kazi ya ziada, ambayo kulingana na wao haina uhusiano wowote na mapato yanayotokana na shughuli zao.

Hata hivyo, bila uwekaji sahihi wa kumbukumbu, mfugaji hawezi kufahamu ni mapato kiasi gani anayopata kutokana na shughuli ya ufugaji. Ni kwa namna gani mfugaji anaweza kufahamu wakati wa kumpandisha ng'ombe wake, kama hajui kuwa zimepita siku ngapi.

Nyongeza kwa hisani ya mtandao wa mkulima mbunifu.

KUMBUKA

Bila uwekaji sahihi wa kumbukumbu, mfugaji hawezi kufahamu ni mapato kiasi gani anayopata kutokana na shughuli ya ufugaji.

huwezi kumudu gharama za umwagiliaji, ni lazima utumie kwa kiasi kikubwa malisho ya wakati wa mvua na kuhifadhi ili kuweza kuyatumia wakati wa kiangazi.

Inashauriwa kupanda majani ya malisho kwa kiasi kikubwa uwezavyo wakati wa mvua. Wahamasisho majirani zako kupanda malisho pia, ili baadaye uweze kununua kutoka kwao.

Matete, nyasi, majani ya mtama, majani ya mahindi, lusina, desmodiamu, na alizeti ni miongoni mwa malisho ambayo hufanya